

УДК 371.13:796.007.2

**Сивохоп Едуард Миколайович**

кандидат педагогічних наук, доцент  
доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання  
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м.Ужгород, Україна

**Маріонда Іван Іванович**

кандидат педагогічних наук, доцент  
завідувач кафедри фізичного виховання  
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м.Ужгород, Україна

## ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ

*У статті розглянуто особливості підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Визначено структуру, основні складові навчального процесу студентів і напрямки його удосконалення. Розкрито особливості викладання навчальної дисципліни «Методика викладання футболу» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» факультету здоров'я та фізичного виховання ДВНЗ «УжНУ». Мета викладання дисципліни полягає в набутті теоретичних знань студентів з історії розвитку, вивченні правил гри, організації змагань з футболу, оволодінні техніко-тактичними діями в захисті та нападі, вивченні засобів та методів навчання та удосконалення техніки та тактики гри в футбол.*

*Ключові слова:* фізичне виховання, спорт, вдосконалення, студенти, програма.

**Вступ.** Удосконалення державних стандартів в освітній галузі є одним із ключових напрямів реформування системи підготовки фахівців з фізичної культури. Однією з складових цього напрямку є професійно-особистісна підготовка випускника вищого навчального закладу, що забезпечить якісне виконання обов'язків вчителя фізичної культури, тренера з обраного виду спорту. Провідне місце у такому процесі відведено фізкультурній освіті, спрямованій на формування базових професійних компетентностей до майбутньої професійної діяльності. В умовах стандартизації та інтеграції загальної й професійної фізичної культури особливо зростає актуальність оптимізації процесу професійної підготовки випускників факультетів фізичного виховання і спорту та профільних вищих навчальних закладів. Проблема формування їхньої готовності до професійної діяльності набуває сьогодні великого значення. Гуманітарно-орієнтована освіта повинна бути спрямована на підготовку фахівця як суб'єкта власної фізичної культури, здатного до самопізнання та саморозвитку. У цьому випадку особистість сприймає діяльність у галузі фізичної підготовки як складову стилю життя, що сприяє цілям особистого вдосконалення [4; 5; 6; 7 та ін.].

Важливий вплив на активізацію навчального процесу у вищій школі мають праці вітчизняних і зарубіжних дослідників щодо вдосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців з використанням авторських організаційно-методичних систем комплексного професійного навчання і виховання.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Загальні питання підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до професійної діяльності вчителя, педагога, тренера розглядаються в працях М.Молнара, І.Маріонди та ін. [6; 7]. Проблеми відбору змісту й організації фізичної підготовки присвячені дослідженням М.Дутчака, Т.Круцевич [4; 5]. Окремі питання організації, управління, оцінювання якості фізичної підготовки розглядаються в роботах Р.Антоніка, І.Боднара, А.Драчука [1; 2; 3]. Однак у зазначених дослідженнях та роботах інших науковців відсутні єдині підходи до розробки навчальних програм. Тому актуальним є питання вдосконалення змісту навчальної програми з дисципліни «Методика викладання футболу».

**Метою статті** є вивчення особливостей викла-

дання спортивних дисциплін за кредитно-модульною системою навчання. Завдання дослідження: виявити шляхи удосконалення викладання навчальної дисципліни «Методика викладання футболу» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» факультету здоров'я та фізичного виховання ДВНЗ «УжНУ». Для вирішення поставлених завдань було використано методи аналізу та узагальнення літературних джерел, змісту програм, навчальної документації дисципліни «Методика викладання футболу».

**Виклад основного матеріалу.** Науково-педагогічна діяльність у вищих навчальних закладах підпорядкована освітнім технологіям, які використовуються у навчальному процесі. В останній час у вітчизняній педагогіці розвивається та інтенсивно впроваджується новітня європейська технологія освітньої діяльності, а саме кредитно-модульна система навчання, яка й забезпечує цілісність та уніфікованість педагогічної діяльності вчителя фізичної культури і спорту [3; 6; 7].

Кредитно-модульна система навчання характеризується: – випереджальним вивченням матеріалу завершеними інформаційно-практичними блоками (модулями); – алгоритмізацією навчальної діяльності; – завершеністю й узгодженістю циклів пізнання й інших циклів діяльності. В основах цієї системи навчання інтегруються накопичені в теорії й практиці ідеї і способи диференціації та оптимізації навчання. Залежно від цілей кредитно-модульного навчання, воно може бути реалізоване за допомогою традиційного або індивідуального підходів. Очевидними є необхідність і можливість індивідуалізації навчального процесу, яке дає можливість індивідуалізувати цілі, зміст і безпосередньо процес навчання за рахунок забезпечення гнучкості у використанні елементів його структури; вибору студентами власного шляху навчання й темпу засвоєння, змісту навчальних дисциплін, тощо [5].

Виконання завдань фізкультурної освіти, що передбачають наявність у студентів певного рівня знань, умінь і навичок в галузі освіти, високого ступеня розвитку фізичних якостей (сили, швидкості, витривалості й спритності) та достатньої сформованості рухових навичок у виконанні фізичних вправ нормативної і варіативної частин навчального плану забезпечується в процесі проведення дисциплін навчального плану, що входять до блоку професійної і практичної підготовки.

Для підвищення рівня професіоналізму тренера-викладача в навчальний процес студентів профільних ВНЗ було впроваджено дисципліну «Методика викладання футболу». Вона є однією з провідних у професійній підготовці викладачів фізичного виховання та спорту, тренерів з обраного виду спорту та передбачає тісний взаємозв'язок з іншими навчальними дисциплінами: легка атлетика, гімнастика, рухливі ігри, теорія та методика фізичного виховання, теорія та методика обраного виду спорту людини тощо.

Аналіз окремих програм з «Теорії та методика викладання футболу» свідчить, що мета викладання цієї дисципліни полягає в набутті теоретичних знань студентів з історії розвитку футболу, сучасного стану футболу в світі, в Україні, вивчені офіційних правил гри, організації змагань з футболу, оволодінні техніко-тактичними діями в захисті та нападі, вивчені засобів та методів навчання та удосконалення техніки та тактики гри в футбол. Вивчаючи дисципліну студенти оволодівають практичними навичками викладача фізичної культури, тренера, виконують обов'язки арбітра та організатора змагань з футболу.

У ДВНЗ «Ужгородський національний університет» на факультеті здоров'я та фізичного виховання нами була розроблена навчальна програма з дисципліни «Методика викладання футболу» для студентів за кредитно-модульною системою навчання. Цей курс складається з таких змістових модулів: 1. Історія розвитку гри у футбол. 2. Основи техніки, тактика гри у футбол та методика проведення навчальних занять. Головними формами викладання даної дисципліни є лекційні, лабораторні заняття та самостійна робота студентів. На лекційних заняттях ми запропонували

вивчення таких тем: «Історія розвитку гри у футбол», «Технічна підготовка футболістів», «Тактична підготовка футболістів», «Основи навчання футболу». На лабораторні заняття передбачають вивчення: техніки гри (техніка виконання та методика навчання ударам по м'ячу ногою та головою; зупинки м'яча, ведення м'яча, обведення, фінти; відбирання м'яча у суперника; кидання м'яча з-за бічної лінії; техніка гри воротаря), тактичної підготовки (тактика гри захисту та нападу), методик навчання (методика проведення підготовчої, основної та заключної частини заняття, проведення змагань з футболу, методика суддівства). Метою самостійної роботи студентів з дисципліни «Методика викладання футболу» є закріплення отриманих у процесі лекційних та лабораторних занять знань та умінь на основі використання матеріалів методичного забезпечення вивчення навчальної дисципліни. Однією з основних умов ефективного функціонування цієї форми заняття є впровадження інформаційних технологій навчання, серед яких використання мультимедійного забезпечення та програмно-методичних комплексів навчання.

**Висновки.** У результаті проведеного дослідження встановлено, що ефективність підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту неможлива без удосконалення ефективності навчального процесу. Навчальна дисципліна «Методика викладання футболу» є важливою складовою підготовки фахівців галузі фізичної культури і спорту. Головними формами викладання даної дисципліни є лекційні, лабораторні заняття та самостійна робота студентів. Подальші дослідження будуть спрямовані в напрямку вивчення самостійної роботи студентів даної дисципліни.

### Список використаної літератури

1. Атонік В.І. Процеси фізіологічної адаптації до навчання у педвузі / В.І.Атонік, І.П.Атонік // Адаптація учнівської молоді до навчальних занять і фізичних навантажень: тез. доп. наук. конф. – Черкаси, 1993. – С. 5.
2. Боднар І.Р. Фізичне виховання студентів з низьким рівнем фізичної підготовленості: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання і спорту: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / І. Р. Боднар. – Луцьк, 2000. – 19 с.
3. Драчук А.І. Оптимізація фізичного виховання студентів вищих закладів освіти гуманітарного профілю: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. і спорту: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / А.І.Драчук. – Львів, 2001. – 20с.
4. Дутчак М.В. Спорт для всіх в Україні: Теорія і практика. К. – Олімп. л-ра, 2009. – 279 с.
5. Круцевич Т.Ю. Наукові основи фізичного виховання : лекція для студентів, аспірантів та слухачів курсів підвищення кваліфікації, викладачів фізичного виховання / Т.Ю.Круцевич. – К. : Т-во «Знання України», 2001. – 23 с.
6. Маріонда І.І. Авторська програма професійно-особистісної фізичної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників / Маріонда І.І. // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського: зб. наук. пр. / за ред. В.Д. Будака, О.М. Пехоти. – Випуск 1.30. – Миколаїв: МДУ імені В.О.Сухомлинського, 2010. – С. 200–208.
7. Молнар М.В. Оптимізація програмно-нормативного забезпечення фізичного виховання у вищих закладах освіти України / М.В.Молнар, Е.М.Сивохоп // Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи: зб. наук. статей. – Дрогобич: Коло, 2003. – С.57-61.

Стаття надійшла до редакції 18.10.2017 р.  
Стаття прийнята до друку 23.10.2017 р.

#### Сивохоп Едуард

кандидат педагогічних наук, доцент  
доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання  
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», г.Ужгород, Україна

#### Маріонда Иван Иванович

кандидат педагогічних наук, доцент  
заведуючий кафедрою фізичного виховання  
ГВУЗ «Ужгородський національний університет», г.Ужгород, Україна

### ОСОБЕННОСТИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ОБЛАСТИ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА

*В статье рассмотрены особенности подготовки будущих специалистов физической культуры и спорта. Определена структура, основные составляющие учебного процесса студентов и направления его совершенствования. Раскрыты особенности преподавания учебной дисциплины «Методика преподавания футбола» для студентов образовательно-квалификационного уровня «бакалавр» факультета здоровья*

*и физического воспитания ДВНЗ «УжНУ». Цель преподавания дисциплины заключается в приобретении теоретических знаний студентов по истории развития, изучены правила игры, организации соревнований по футболу, овладении технико-тактическими действиями в защите и нападении, изучение средств и методов обучения и совершенствования техники и тактики игры в футбол. Изучая дисциплину студенты овладевают практическими навыками преподавателя физической культуры, выполняют обязанности арбитра и организатора соревнований по футболу.*

*Ключевые слова: физическое воспитание, спорт, совершенствование, студенты, программа.*

**Syvokhop Eduard**

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor  
Department of Theory and Methodology of Physical Education  
State Higher Educational Establishment «Uzhhorod National University»  
Uzhhorod, Ukraine

**Marionda Ivan**

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor  
Head of Department of Physical Education  
State Higher Educational Establishment «Uzhhorod National University»  
Uzhhorod, Ukraine

**PECULIARITIES OF EDUCATIONAL PROCESS OF FUTURE PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS SPECIALISTS**

*The article deals with the peculiarities of training of future physical education and sports specialists. The authors have determined the structure, basic components of students' academic process as well as the ways of its development in the article. The efficiency of training of future physical education and sports specialists stipulates for the correction of goal and content of the academic process by use of various forms, new studying methods, development of new criteria of evaluation of students' professional qualifications, grounding of theoretical and methodological bases of managing the studying process in general.*

*Key words: physical education sport, teaching, improving, students, programme.*